

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

24. mai 2011 *

Kohtuasjas C-50/08,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 12. veebruaril 2008 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: J.-P. Keppenne ja H. Støvlbæk, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

keda toetab:

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: E. Jenkinson ja S. Ossowski,

menetlusse astuja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

versus

Prantsuse Vabariik, esindajad: E. Belliard, G. de Bergues ja B. Messmer,

kostja,

keda toetavad:

Bulgaaria Vabariik, esindajad: T. Ivanov ja E. Petranova,

Tšehhi Vabariik, esindaja: M. Smolek,

Läti Vabariik, esindajad: L. Ostrovska, K. Drēviņa ja J. Barbale,

Leedu Vabariik, esindajad: D. Kriauciūnas ja E. Matulionytė,

Ungari Vabariik, esindajad: R. Somssich, K. Veres ja M. Fehér,

Rumeenia, esindajad: C. Osman, A. Gheorghiu, A. Stoia ja A. Popescu,

Slovaki Vabariik, esindajad: J. Čorba ja B. Ricziová,

menetlusse astujad,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (ettekandja), J.-J. Kasel, kohtunikud R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis, M. Ilešič, C. Toader ja M. Safjan,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,
kohtusekretär: M.-A. Gaudissart,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. aprilli 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 14. septembri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik kehtestas notariametis tegutsemiseks kodakondsustingimuse, siis on Prantsuse Vabariik rikkunud EÜ artiklitest 43 ja 45 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Notariameti üldine korraldus Prantsusmaal

- 2 Prantsuse õiguskorras peavad notarid oma ametit vaba elukutsena. Notariameti seisundit reguleerib 2. novembri 1945. aasta ordonnance n 45-2590 relative au statut du notariat (määrus nr 45-2590 notariaadi seisundi kohta; edaspidi „määrus nr 45-2590”; *JORF*, 3.11.1945, lk 7160), mida on muudetud 11. veebruari 2004. aasta seadusega nr 2004-130 (*JORF*, 12.2.2004, lk 2847).

- 3 Määruse nr 45-2590 artikli 1 kohaselt on notarid „ametiisikud, kelle ülesanne on vastu võtta kõik dokumendid ja lepingud, millele pooled peavad saama või tahavad saada sellist ametlikkust, nagu on avaliku võimu kandjate dokumentidel, et kinnitada nende dokumentide ja lepingute kuupäev, tagada nende säilitamine, väljastada nendest täitmismärkega ära kirju ja kinnitatud ära kirju”.
- 4 Määruse nr 45-2590 artikli 1 bis kohaselt võib notar pidada oma ametit üksinda, selt-singu vormis notariühingus, vabade elukutsete valdkonna äriühingus või notaribürood pidava füüsilise või juriidilise isiku töötajana.
- 5 Sama määruse artikli 6-1 esimese lõigu kohaselt on notarite ametialane tsiviilvastutus tagatud ametikindlustuslepinguga, millele on alla kirjutanud notariaadi kõrgem nõukogu.
- 6 Notarite territoriaalne pädevus, nende arv ja notaribüroode asukoht määratakse kindlaks vastavalt 26. novembri 1971. aasta décret n 71-942 relatif aux créations, transferts et suppressions d'office de notaire, à la compétence d'instrumentation et à la résidence des notaires, à la garde et à la transmission des minutes et registres professionnels des notaires'ile (dekreet nr 71-942, mis puudutab notaribüroode asutamist, nende asukoha muutmist ja nende lõpetamist, notarite pädevust koostada dokumente ja notarite asukohta, notarite ametlike dokumentide ja kutseala registrite säilitamist ja edastamist; edaspidi „dekreet nr 71-942”; *JORF*, 3.12.1971, lk 11796), mida on muudetud 25. märtsi 2005. aasta dekreediga nr 2005-311 (*JORF*, 3.4.2005, lk 6062).
- 7 8. märtsi 1978. aasta décret n 78-262 portant fixation du tarif des notaires'i (dekreet nr 78-262 notari tasu määrade kindlaksmääramise kohta; edaspidi „dekreet nr 78-262”; *JORF*, 10.3.1978, lk 995), mida on muudetud 16. mai 2006. aasta dekreediga nr 2006-558 (*JORF*, 18.5.2006, lk 7327), artikli 1 kohaselt määratakse notaritele nende teenuste eest makstav tasu kindlaks vastavalt selle dekreedi sätetele. Sama dekreedi artikkel 4 sätestab, et teenuste eest, mida notarid osutavad selliste notari

ametitegevusega kooskõlas olevate ülesannete täitmisel, mida ei ole sätestatud sama dekreeidi II jaotises, makstakse osalistega kokku lepitud tasu alusel või kokkuleppe puudumisel tasu määramisega tegeleva kohtu korralduse kohaselt.

- 8 Siseriikliku notarite eeskirja, mille on dekreeidi nr 71-942 artikli 26 alusel koostanud notariaadi kõrgem nõukogu ja mis on heaks kiidetud justiitsministri 24. detsembri 1979. aasta otsusega (*JORF*, 3.1.1980, N.C., lk 45), artikkel 4 näeb ette, et iga eraõiguslik või avalik-õiguslik juriidiline või füüsiline isik võib vabalt valida endale notari. Sama säte täpsustab, et notari klientuur koosneb „isikutest, kes vabatahtlikult paluvad temalt nõustamist, arvamust, teenuseid või usaldavad notarile oma kokkulepete koostamise”.
- 9 Mis puudutab notariametisse saamise tingimusi, siis 5. juuli 1973. aasta décret n° 73-609 relatif à la formation professionnelle dans le notariat et aux conditions d'accès aux fonctions de notaire (dekreet nr 73-609, mis puudutab notarite erialast koolitust ja notariametisse saamise tingimusi; edaspidi „dekreet nr 73-609”; *JORF*, 7.7.1973, lk 7341), mida on muudetud 24. oktoobri 2006. aasta décret n° 2006-1299 relatif aux notaires salariés'ga (dekreet nr 2006-1299 palgaliste notarite kohta; edaspidi „dekreet nr 2006-1299”; *JORF*, 25.10.2006; lk 15781), sätestab, et notariametit ei saa pidada isik, kes ei ole muu hulgas Prantsuse kodanik.

Notari ametitegevus Prantsusmaal

- 10 Mis puudutab notari erinevaid tegevusi Prantsuse õiguskorras, siis on kindel see, et notari peamine ülesanne on koostada ametlikke dokumente. Notari sekkumine võib olla seega kohustuslik või vabatahtlik sõltuvalt dokumendist, mida ta peab tõestama. Selle sekkumisega tuvastab notar, et täidetud on kõik dokumendi koostamiseks seaduses ette nähtud tingimused, samuti et asjaomastel pooltel on õigus- ja teovõime.

- 11 Ametlik dokument on defineeritud code civil'i (tsiviilseadustik; edaspidi „tsiviilseadustik”) artiklis 1317, mis asub nimetatud seadustiku III raamatu III jaotise VI peatükis „Kohustuste ja maksmise tõendamine”. Selline dokument on nimetatud artikli sõnastuse kohaselt „dokument, mille on nõuetekohases vormis koostanud ametiisik, kelle pädevuses on dokumendi koostamise kohas sellise dokumendi koostamine”.
- 12 Loi du 25 ventôse an XI contenant organisation du notariat (notariaadi korraldust sisaldav XI aasta 25. vantoosi seadus; edaspidi „notariaadiseadus”) artikli 19 kohaselt on notariaalakt „kohtus tõendusjõuga ning kogu vabariigi territooriumil täitmisele pööratav”.
- 13 Tsiviilseadustiku artiklis 1319 on täpsustatud, et „[a]metlikul dokumendil on lepingu- poolte ja nende pärijate või õigusjärglaste suhtes täielik tõendusjõud selles sisalduva kokkuleppe osas”.
- 14 Sama seadustiku artikkel 1322 näeb ette, et „[o]makäeliselt allkirjastatud dokumendil, mida tunnustab sellega kohustatud isik või mida peetakse kehtivaks seaduse alusel, on sellele alla kirjutanud isikute ja nende pärijate ja õigusjärglaste vahel sama tõendusjõud kui ametlikul dokumendil”.
- 15 2. novembri 1945. aasta ordonnance n° 45-2592 relative au statut des huissiers'i (määrus nr 45-2592 kohtutäiturite seisundi kohta; *JORF*, 3.11.1945, lk 7163), mida on muudetud 25. juuni 1973. aasta loi n° 73-546 relative à la discipline et au statut des notaires et de certains officiers ministériels'iga (seadus nr 73-546 notarite ja teatud ministeeriumiametnike distsiplinaarvastutuse ja seisundi kohta; *JORF*, 26.6.1973, lk 6731), artikli 1 kohaselt on nimelt ainult kohtutäituriid pädevad pöörama täitmisele kohtuotsuseid ning täitmisele pööratavas vormis dokumente või täitedokumente. 9. juuli 1991. aasta loi n° 91-650 portant réforme des procédures civiles d'exécution (seadus nr 91-650 täitemenetluse reformi kohta; *JORF*, 14.7.1991, lk 9228) artikkel 18 sätestab, et sundtäitmist ja arestimist võivad läbi viia täitmise läbiviimiseks volitatud kohtutäituriid.

- 16 Code de l'organisation judiciaire'i (kohtukorralduse seadustik) artikli L. 213-6 kohaselt tegeleb täitemenetluse küsimusi lahendav kohus eranditult probleemidega, mis on seotud täitedokumentidega ja vaidlustega, mis tekivad sundtäitmisel, isegi kui need puudutavad õigusküsimusi, välja arvatud kui need küsimused kuuluvad üldkohetu pädevusse. Täitemenetluse küsimusi lahendav kohus annab samadel tingimustel loa tagamismeetmete kohaldamiseks ning lahendab nende rakendamisega seotud vaidlusi.

Kohtueelne menetlus

- 17 Komisjon sai kaebuse, mis puudutas Prantsusmaal notariametis tegutsema asumiseks ette nähtud kodakondsustingimust. Pärast nimetatud kaebuse läbivaatamist saatis komisjon Prantsuse Vabariigile 8. novembri 2000. aasta kuupäevaga märgukirja, milles palus esitada kahe kuu jooksul oma märkused, mis käsitlevad nimetatud kodakondsustingimuse kooskõla EÜ artikli 45 esimese lõiguga.
- 18 Prantsuse Vabariik vastas nimetatud märgukirjale 13. märtsi 2001. aasta kirjaga.
- 19 Komisjon saatis 12. juulil 2002 sellele liikmesriigile täiendava märgukirja, heites viimasele ette, et ta ei ole täitnud EÜ artiklist 43 ja artikli 45 esimesest lõigust tulenevaid kohustusi.
- 20 Nimetatud liikmesriik vastas sellele täiendavale märgukirjale 11. oktoobri 2002. aasta kirjaga.

- 21 Kuna Prantsuse Vabariigi argumendid ei veennud komisjoni, siis saatis ta 18. oktoobril 2006 nimetatud liikmesriigile põhjendatud arvamuse, milles ta konstateeris, et see liikmesriik on rikkunud EÜ artiklist 43 ja artikli 45 esimesest lõigust tulenevaid kohustusi. Nimetatud institutsioon kutsus seda liikmesriiki võtma põhjendatud arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.
- 22 Prantsuse Vabariik tõi 12. detsembri 2006. aasta kirjas välja põhjused, miks ta leiab, et komisjoni seisukoht ei ole põhjendatud.
- 23 Neil asjaoludel otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.

Hagi

Ühendkuningriigi menetlusse astumise vastuvõetavus

- 24 Prantsuse Vabariik väidab, et Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi menetlusse astuja seisukoht on vastuvõetamatu, kuna see ei sisalda nõudeid, mis toetavad komisjoni nõudeid, rikkudes seega Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 neljanda lõigu ja Euroopa Liidu Kohtu kodukorra artikli 93 lõike 5 teise lõigu sätteid. Teise võimalusena väidab Prantsuse Vabariik, et nimetatud menetlusse astumine on osaliselt vastuvõetamatu, kuna Ühendkuningriigi nõuded lähevad kaugemale komisjoni esitatud nõuetest, sest nimetatud liikmesriik väidab ühelt poolt, et notari kutsealale on kohaldatav

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsequalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, lk 22), ja teiselt poolt, et notariametist on lahutatavad sellised notari tegevused, mis ei kuulu EÜ artikli 45 esimese lõigu kohaldamisalasse.

25 Selle kohta tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 neljanda lõigu kohaselt piirdub menetlusse astumise avaldus ühe poole nõuete toetamisega.

26 Sarnaselt näeb kodukorra artikli 93 lõike 5 teine lõik nimelt ette, et menetlusse astuja seisukohad sisaldavad menetlusse astuja nõudeid, mis toetavad või vaidlustavad täielikult või osaliselt kohtuasja ühe poole nõudeid, ning menetlusse astuja väiteid ja argumente.

27 Järeldus, millele Ühendkuningriik oma menetlusse astuja seisukohas jõuab, on sõnasutatud järgmiselt:

„[N]otari kutseala kuulub direktiivi [2005/36] kohaldamisalasse. Teatavad notari tegevused võib jätta [selle] direktiivi kohaldamisalast välja üksnes siis, kui Euroopa Kohus leiab, et need tegevused kuuluvad EÜ artikli 39 lõike 4 ja/või artikli 45 kohaselt [nimetatud] direktiivi põhjenduses 41 sätestatud erandi alla.”

- 28 Tuleb märkida, et komisjon ei nõua oma hagi Euroopa Kohtult selle tuvastamist, et Prantsuse Vabariik on rikkunud direktiivist 2005/36 tulenevaid kohustusi. Järelikult osas, milles Ühendkuningriik nõuab selle direktiivi kohaldamist notari kutsealale, on tema menetlusse astumine vastuvõetamatu.
- 29 Muus osas, isegi kui sõna-sõnalt näib niimoodi kirjeldatud nimetatud liikmesriigi menetlusse astumise ese olevat erinev sellest, mis võib nõuetele vastavalt olla menetlusse astuja seisukohal, nähtub siiski kõnealuse menetlusse astuja seisukoha tervikuna lugemisest ja selle kontekstist, et Ühendkuningriigi argumendid püüavad sarnaselt komisjoni hagiavalduses esitatud kaalutlustega näidata, et notari kutseala ei hõlma avaliku võimu teostamist EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses.
- 30 Mis puudutab konkreetselt Prantsuse Vabariigi vastuväidet Ühendkuningriigi argumendile, mis erineb komisjoni hagiavalduses esitatud seisukohast ning mille kohaselt ei saa EÜ artikli 45 esimese lõigu kohaldamisala ulatuda kõikidele notari tegevustele, siis tuleb märkida, et nimetatud liikmesriigile ei saa ette heita uute väidete lisamist lisaks komisjoni väidetele. Nimetatud argument kujutab endast nimelt üksnes viidet Euroopa Kohtu 21. juuni 1974. aasta otsuse kohtuasjas 2/74: Reyners (EKL 1974, lk 631) punktile 47, kusjuures Ühendkuningriik ei võtnud seisukohta selle suhtes, kas see kohtupraktika on kohaldatav notarite konkreetsetele tegevustele Prantsusmaal.
- 31 Seega tuleb järeldada, et Ühendkuningriigi menetlusse astuja seisukoht on vastuvõetamatu üksnes osas, milles selles leitakse, et direktiiv 2005/36 on kohaldatav notari kutseala suhtes.

Sisulised küsimused

Poolte argumendid

- ³² Komisjon rõhutab kõigepealt, et teatavates liikmesriikides ei ole notariametis tegutsemise õigus tehtud sõltuvaks kodakondsustingimusest ning et teised liikmesriigid nagu Hispaania Kuningriik, Itaalia Vabariik ja Portugali Vabariik on selle tingimuse kehtetuks tunnistanud.
- ³³ Nimetatud institutsioon meenutab esiteks, et EÜ artikkel 43 on üks liidu õiguse alus-
sätteid, mille eesmärk on tagada igale liikmesriigi kodanikule, kes soovib kasutada
asutamisvabadust – isegi kui ainult täiendavalt – teises liikmesriigis füüsilisest isikust
ettevõtjana tegutsemiseks, võrdne kohtlemine selle teise riigi kodanikega, ning keelab
igasuguse diskrimineerimise kodakondsuse alusel.
- ³⁴ Nimetatud institutsioon nagu ka Ühendkuningriik väidavad, et EÜ artikli 45 esimest
lõiku tuleb tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt (15. märtsi 1988. aasta otsus koh-
tuasjas 147/86: komisjon *vs.* Kreeka, EKL 1988, lk 1637, punkt 8). Kuivõrd see säte
näeb ette erandi asutamisvabadusest nende tegevuste osas, mis on seotud avaliku
võimu teostamisega, siis tuleb seda peale selle tõlgendada kitsalt (eespool viidatud
kohtuotsus *Reyners*, punkt 43).
- ³⁵ EÜ artikli 45 esimeses lõigus ette nähtud erandit tuleb seega piirata nende tegevuste-
ga, mis on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega (eespool viidatud
kohtuotsus *Reyners*, punktid 44 ja 45). Komisjoni arvates tähendab avaliku võimu
mõiste üldnormidest kõrvale kalduva otsustusõiguse teostamist, mis väljendub õigu-
ses tegutseda teiste õigussubjektide tahtest sõltumatult või isegi selle tahte vastaselt.

Euroopa Kohtu praktika kohaselt väljendub avalik võim eeskätt sunnimeetmete kohaldamise õiguse teostamises (29. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-114/97: komisjon vs. Hispaania, EKL 1998, lk I-6717, punkt 37).

- ³⁶ Komisjon ja Ühendkuningriik on seisukohal, et avaliku võimu teostamisega seotud tegevust tuleb eristada tegevusest üldistes huvides. Tööpoolest on mitmesugustele kutsealadele antud üldistes huvides eripädevus, ilma et need siiski oleksid seotud avaliku võimu teostamisega.
- ³⁷ EÜ artikli 45 esimese lõigu kohaldamisalast on samuti välistatud tegevused, mis kutsutavad endast avaliku võimu toimimise toetamist või sellele kaasaaitamist (vt selle kohta 13. juuli 1993. aasta otsus kohtuasjas C-42/92: Thijssen, EKL 1993, lk I-4047, punkt 22).
- ³⁸ Peale selle meenutavad komisjon ja Ühendkuningriik, et EÜ artikli 45 esimene lõik peab põhimõtteliselt silmas kindlaid tegevusi, mitte ühte kutseala tervikuna, välja arvatud kui asjaomased tegevused ei ole lahutatavad nimetatud kutseala raames teostatavate tegevuste kogumist.
- ³⁹ Teisena analüüsib komisjon erinevaid tegevusi, millega notarid Prantsuse õiguskorras tegelevad.
- ⁴⁰ Mis puudutab esiteks dokumentide ja kokkulepete tõestamist, siis märgib komisjon, et notar piirdub poolte tahte kinnitamisega pärast seda, kui ta on neid nõustanud, ning sellele tahtele õiguslike tagajärgede andmisega. Selle toimingu tegemisel ei ole notaril poolte suhtes mingisugust otsustusõigust. Seega on tõestamine üksnes

pooltevahelise eelneva kokkuleppe kinnitamine. Tähtsust ei oma asjaolu, et teatavate dokumentide puhul on tõestamine kohustuslik, kuna paljud menetlused on kohustuslikud, ilma et need oleksid avaliku võimu teostamise väljenduseks.

- 41 Asjaolu, et notar vastutab tema koostatud notariaalaktide eest, on sarnane mitme vaba elukutsega nagu advokaadid, arhitektid või arstid, kes vastutavad samuti oma tegevuse eest.
- 42 Mis puudutab ametlike dokumentide täitmisele pööratavust, siis leiab komisjon, et täitmismärke lisamine küll eelneb tegelikule täitmisele, kuid ei ole selle osa. Seega ei anna niisugune täitmisele pööratavus notaritele sunnimeetmete kohaldamise õigust. Lisaks sellele ei lahenda võimalikku vaidlust mitte notar, vaid kohus.
- 43 Teiseks ei kujuta notari roll maksude kogumisel endast osalemist avaliku võimu teostamisel, kuna eraõiguslikel isikutel tuleb sageli täita seda tüüpi ülesandeid maksustamise valdkonnas. Ka eraõiguslikud ettevõtjad tegutsevad kolmandate isikute arvel, kui nad peavad kinni maksu nende töötajatele makstavalt töötasult. Sama kehtib ka krediitiasutuste suhtes, kes arvavad vallasvaralt nende klientide saadavast tulust maha tulumaksu.
- 44 Kolmandaks ei ole selleks, et hinnata kõnealuste tegevuste olemust, notari eriomane seisund Prantsuse õiguses otseselt asjakohane.
- 45 Kolmandana märgib komisjon nagu ka Ühendkuningriik, et liidu õigusnormid, mis sisaldavad viiteid notari ametitegevusele, ei piira sellele tegevusele EÜ artikli 43 ja artikli 45 esimese lõigu kohaldamist.

- 46 Tõepoolest, nii Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, lk 1; ELT eriväljaanne 13/25, lk 399) artikli 1 lõike 5 punkt d kui ka direktiivi 2005/36 põhjendus 41 välistavad oma kohaldamisalast notari ametitegevuse üksnes siis, kui see on otse ja konkreetselt seotud avaliku võimu teostamisega. Tegemist on seega lihtsa reservatsiooniga, mis ei mõjuta kuidagi EÜ artikli 45 esimese lõigu tõlgendamist. Mis puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, lk 36) artikli 2 lõike 2 punkti l, mis jätab selle direktiivi kohaldamisalast välja notari ametitegevuse, siis rõhutab komisjon, et asjaolu, et seadusandja otsustas jätta nimetatud direktiivi kohaldamisalast välja konkreetse tegevuse, ei tähenda, et EÜ artikli 45 esimene lõik on sellele tegevusele kohaldatav.
- 47 Mis puudutab nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42), nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (EÜT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 805/2004 millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 38), siis väidab komisjon, et need määrused sätestavad üksnes liikmesriikide kohustuse tunnustada selliseid dokumente, mis on teises liikmesriigis vastu võetud ja täitmisele pööratavad, ja muuta need täitmisele pööratavaks.
- 48 Lisaks ei ole nõukogu 8. oktoobri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2157/2001 Euroopa äriühingu (SE) põhikirja kohta (EÜT L 294, lk 1; ELT eriväljaanne 06/04, lk 251) ega ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/56/EÜ piiratud vastutusega äriühingute piiriülese ühinemise kohta (ELT L 310, lk 1) käesoleva

vaidluse lahendamise seisukohalt olulised, kuna need annavad notaritele ja ka teistele riigi nimetatud pädevatele asutustele ülesande kinnitada äriühingute asukoha muutmisele, asutamisele ja ühinemisele eelnevate teatavate toimingute tegemist ning formaalsuste täitmist.

49 Euroopa Parlamendi 23. märtsi 2006. aasta resolutsioon juriidiliste kutsealade ja üldise huvi kohta õigussüsteemide toimimise vastu (ELT C 292E, lk 105; edaspidi „2006. aasta resolutsioon”) on puhtalt poliitiline akt, mille sisu on mitmeti mõisteta-
 tav, kuna ühelt poolt kinnitas Euroopa Parlament selle resolutsiooni punktis 17, et notari kutsealale tuleb kohaldada EÜ artiklit 45, samal ajal kui teiselt poolt kinnitas ta sama resolutsiooni punktis 2 oma 18. jaanuari 1994. aasta resolutsioonis notari kutseala seisundi ja organisatsiooni kohta ühenduse 12 liikmesriigis (EÜT C 44, lk 36; edaspidi „1994. aasta resolutsioon”) esitatud seisukohta, milles ta väljendas soovi, et notariametis tegutsema asumise eeldusena kaotataks ära kodakondsustingimus, mis on sätestatud mitme liikmesriigi õigusnormides.

50 Komisjon ja Ühendkuningriik lisavad, et 30. septembri 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-405/01: Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española (EKL 2003, lk I-10391), millele viitavad paljud liikmesriigid oma kirjalikes märkustes, aluseks olnud kohtuasi käsitles kaubalaevade kaptenite ja vanemtüürimeeste ulatuslike ülesannete täitmist seoses turvalisuse tagamisega, politsei valdkonda kuuluvate volitustega ning pädevusega notariaal- ja perekonnaseisu puudutavates küsimustes. Seega ei ole Euroopa Kohtul veel olnud võimalust üksikasjalikult analüüsida notarite erinevaid tegevusi EÜ artikli 45 esimest lõiku silmas pidades. Järelikult ei ole see kohtuotsus piisav selleks, et jõuda järeldusele nimetatud sätte kohaldatavuse kohta notarite suhtes.

51 Peale selle ning vastupidi Prantsuse Vabariigi väidetele, eristab Euroopa Kohus note-reid avaliku võimu kandjatest, tunnustades, et ametliku dokumendi koostajaks võib olla avaliku võimu kandja või muu volitatud institutsioon (17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-260/97: Unibank, EKL 1999, lk I-3715, punktid 15 ja 21).

- 52 Prantsuse Vabariik, keda toetavad Bulgaaria Vabariik, Tšehhi Vabariik, Läti Vabariik, Leedu Vabariik, Ungari Vabariik, Rumeenia ja Slovaki Vabariik, väidab esiteks, et komisjon ei arvesta Euroopa Kohtu praktikaga. Nimelt ei piira see kohtupraktika EÜ artikli 45 esimese lõigu kohaldamist ainult neile tegevustele, mis sisaldavad sunnimeetmete kohaldamise õigust, kuna selline õigus on ainult osa avaliku võimu teostamisest.
- 53 Selle kohta on Euroopa Kohus oma eespool viidatud otsuses *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* leidnud, et notari ametitegevus kujutab endast osalemist avaliku võimu volituste teostamisel.
- 54 Asjaolu, et notarid osalevad avaliku võimu teostamisel, tõendavad teiseks notaritele maksude kogumise valdkonnas usaldatud ülesanded. Need ülesanded ei piirdu üksnes avalike vahendite hoidmisega, vaid need hõlmavad ka kinnisvaralt saadud tulu osas tulumaksuga maksustatava summa kindlakstegemist ning registreerimise eest tasutava riigilõivu ja pärimisasjades tasutava tulumaksu kogumist, kusjuures notarid vastutavad registreerimislõivude tasumise eest. Neid ülesandeid täites teevad notarid makseid kolmandate isikute, nimelt nende klientide eest.
- 55 Kolmandaks rõhutab Prantsuse Vabariik, nagu ka Läti Vabariik, Leedu Vabariik, Ungari Vabariik, Rumeenia ja Slovaki Vabariik, et notarite tegevus hõlmab tõendusjõuga ja täitmisele pööratavate ametlike dokumentide koostamist, mis kujutab endast avaliku võimu konkreetset väljendust. Teatavate tehingute puhul, nagu kinge, abieluvaleping, hüpoteegi seadmine, tulevikus valmiva kinnisvara müügileping ja üleantav põllumajanduslik rendileping, on notari sekkumine nende kehtivuse tingimuseks.

- 56 Oma ametitegevuse teostamisel on notaril kohustus selgitada osalistele nende tehingu ulatust, teha kindlaks nende vaba tahe ja esitada küsimusi, mis on vajalikud õigusnormide järgimiseks tarvilike andmete saamiseks. Notar peab vajadusel teostama kontrolli, et tagada dokumendi õiguslik kehtivus. Peale selle peab notar keelduma avaliku korra või seadusega vastuolus olevate dokumentide vastuvõtmisest.
- 57 Peale selle on notariaalaktil Prantsuse õiguses tõendusvahendite hierarhias kõige kõrgem tõendusjõud. Nimetatud tõendusjõud seondub dokumendi kuupäevaga, sellele lisatud allkirjadega ja asjaoludega, mille kohta notar on andnud kinnituse, et ta on nendega ise tegelenud või et need on toimunud tema juuresolekul. Nende osade autentisust saab seada kahtluse alla üksnes ametliku dokumendi õigsuse vaidlustamise menetluses, mis on sätestatud *code de procédure civile*'i (tsiviilkohtumenetluse seadustik) artiklites 303–316.
- 58 Peale selle tuleneb eespool viidatud kohtuotsusest Unibank, et selleks, et konkreetne dokument saaks ametlikuks dokumendiks, on vajalik kas avaliku võimu kandja või riigi volitatud mõne muu institutsiooni sekkumine.
- 59 Notariaalaktid on samuti täitmisele pööratavad, ilma et selleks oleks vaja eelnevat kohtuotsust. Seega isegi kui eeldada, et Euroopa Kohus piirab EÜ artikli 45 esimese lõigu kohaldatavust ainult neile tegevustele, mis sisaldavad sunnimeetmete kohaldamise õigust, kuulub notariamet selle sätte alla põhjusel, et notariaalakt on täitmisele pööratav.
- 60 Prantsuse Vabariik väidab neljandaks, et notari seisund Prantsuse õiguskorras on tunnistuseks sellest, et notar on otseselt seotud avaliku võimu teostamisega. Notarid nimetab ametisse justiitsminister ning nende üle teostavad järelevalvet prokurörid. Peale selle annavad notarid vande ning nende suhtes kehtib range ametite ühitamatuse kord.

- 61 Nimetatud liikmesriik märgib viiendaks, et liidu seadusandja on kinnitanud, et notarid on seotud avaliku võimu teostamisega. Sellega seoses viitab ta käesoleva kohtuotsuse punktis 46 nimetatud liidu õigusaktidele, mis kas jätavad notarite ametitegevuse nende vastavast kohaldamisalast välja, kuna notarid on seotud avaliku võimu teostamisega, või tunnustavad nad seda, et ametlikud dokumendid koostab kas avaliku võimu kandja või mõni muu selleks riigi poolt volitatud institutsioon. Peale selle tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktides 47 ja 48 nimetatud õigusaktidest, et notariaalaktid on täitmisele pööratavuse osas võrdsustatud kohtuotsustega.
- 62 Lisaks kinnitas parlament oma 1994. aasta ja 2006. aasta resolutsioonides, et notariamet on seotud avaliku võimu teostamisega.

Euroopa Kohtu hinnang

– Esialgsed kaalutlused

- 63 Komisjon heidab Prantsuse Vabariigile ette, et see riik takistab teiste liikmesriikide kodanikel tema territooriumil asutamisõiguse teostamist notarina tegutsemise eesmärgil, kuna ta näeb EÜ artiklit 43 rikkudes selles ametis tegutsemise õiguse ette üksnes oma riigi kodanikele.
- 64 Käesolev hagi puudutab seega EÜ artiklit 43 silmas pidades üksnes asjaomastes Prantsuse õigusnormides selles ametis tegutsemiseks ette nähtud kodakondsustingimust.

⁶⁵ Järelikult tuleb täpsustada, et nimetatud hagi ei puuduta notariaadi seisundit ega korraldust Prantsuse õiguskorras, samuti mitte selles liikmesriigis notariametis tegutsema asumise tingimusi peale kodakondsusega seotud tingimuse.

⁶⁶ Peale selle tuleb rõhutada, nagu väitis ka komisjon kohtuistungil, et tema hagi ei puuduta ka EÜ asutamislepingu teenuste osutamise vabadust käsitlevate sätete kohaldamist. Samuti ei puuduta nimetatud hagi asutamislepingu sätete kohaldamist seoses töötajate vaba liikumisega.

– Väidetav rikkumine

⁶⁷ Kõigepealt tuleb meenutada, et EÜ artikkel 43 on üks liidu õiguse alussätteid (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus *Reyners*, punkt 43).

⁶⁸ Asutamise mõiste on selle sätte tähenduses väga lai mõiste, mis annab liidu kodanikule võimaluse osaleda püsivalt ja kestvalt tema päritoluriigist erineva liikmesriigi majanduselus ja saada sellest kasu, soodustades sel moel füüsilisest isikust ettevõtjate tegutsemisega seotud valdkondades majanduslikku ja sotsiaalset põimumist Euroopa Liidus (vt eelkõige 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-161/07: komisjon *vs.* Austria, EKL 2008, lk I-10671, punkt 24).

⁶⁹ Liikmesriigi kodanikele teise liikmesriigi territooriumil antud asutamisvabadus hõlmab eelkõige õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana samadel tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestavad selle liikmesriigi seadused, kus niisugune asutamine toimub (vt eelkõige 28. jaanuari 1986. aasta otsus

kohtuasjas 270/83: komisjon *vs.* Prantsusmaa, EKL 1986, lk 273, punkt 13, ja selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Austria, punkt 27). Teisiti öeldes keelab EÜ artikkel 43 kõigil liikmesriikidel kehtestada õigusaktides nende territooriumil oma asutamisvabadust kasutavatele isikutele tegutsemiseks teistsugused nõuded kui need, mis kehtivad nende endi kodanike jaoks (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Austria, punkt 28).

- 70 EÜ artikli 43 eesmärk on seega tagada igale liikmesriigi kodanikule, kes alustab teises liikmesriigis füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, võrdne kohtlemine vastuvõtva liikmesriigi kodanikega, ning see keelab igasuguse kodakondsuse alusel diskrimineerimise, mis tuleneb asutamisvabaduse piiranguna siseriiklikest õigusnormidest (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 14).
- 71 Samas annavad käesolevas asjas vaidlusalused siseriiklikud õigusnormid notariametis tegutsemise õiguse üksnes Prantsusmaa kodanikele, nähes seega ette erineva kohtlemise kodakondsuse alusel, mis on põhimõtteliselt EÜ artikli 43 kohaselt keelatud.
- 72 Prantsuse Vabariik väidab siiski, et notari tegevus ei kuulu EÜ artikli 43 kohaldamisalasse, sest see on seotud avaliku võimu teostamisega EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses. Seega tuleb esiteks analüüsida avaliku võimu teostamise mõiste ulatust viimati nimetatud sätte tähenduses ja teiseks kontrollida, kas notari tegevus Prantsuse õiguskorras kuulub selle mõiste alla.
- 73 Mis puudutab mõistet „avaliku võimu teostamine” EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses, siis tuleb rõhutada, et selle mõiste hindamisel tuleb väljakujunenud kohutapraktika kohaselt arvesse võtta, et see säte näeb lubatavate asutamisvabaduse erandite puhul ette liidu õigusele omased piirid, et vältida asutamisvabaduse osas

asutamislepingu kasuliku mõju kaotamist liikmesriigi ühepoolsete sätetega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Reyners*, punkt 50; eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 8, ja 22. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-438/08: komisjon *vs.* Portugal, EKL 2009, lk I-10219, punkt 35).

⁷⁴ Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb ühtlasi, et EÜ artikli 45 esimene lõik kujutab endast erandit asutamisvabaduse aluspõhimõttest. Niisugusena tuleb seda erandit tõlgendada nii, et selle reguleerimisala piirdub sellega, mis on rangelt vajalik nende huvide kaitseks, mida see säte võimaldab liikmesriikidel kaitsta (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 7; eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, punkt 34; 30. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-451/03: *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, EKL 2006, lk I-2941, punkt 45; 29. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-393/05: komisjon *vs.* Austria, EKL 2007, lk I-10195, punkt 35; 29. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-404/05: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 2007, lk I-10239, punktid 37 ja 46, ning eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 34).

⁷⁵ Peale selle on Euroopa Kohus korduvalt rõhutanud, et EÜ artikli 45 esimeses lõigus ette nähtud erand peab piirduma tegevustega, mis iseenesest on otseselt ja eriomalt seotud avaliku võimu teostamisega (vt eespool viidatud kohtuotsused *Reyners*, punkt 45; *Thijssen*, punkt 8; komisjon *vs.* Hispaania, punkt 35; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, punkt 46; komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 38, ja komisjon *vs.* Portugal, punkt 36).

⁷⁶ Selle kohta on Euroopa Kohus leidnud, et EÜ artikli 45 esimeses lõigus sätestatud erandi alla ei kuulu teatavad tegevused, mis on avaliku võimu teostamise suhtes abistavad või ettevalmistavad (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused *Thijssen*, punkt 22; komisjon *vs.* Hispaania, punkt 38; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, punkt 47; komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 38, ja komisjon *vs.* Portugal, punkt 36), või teatavad tegevused, mille juurde kuulub küll regulaarne ja süsteemisisene suhtlemine haldusasutuste või kohtuga – kaasa arvatud kohustuslik osalemine nende tegevuses –, kuid mis ei mõjuta nende institutsioonide kaalutlus- ega otsustusõigust (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Reyners*, punktid 51 ja 53) või teatavad tegevused, mis ei hõlma otsustusõiguse (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Thijssen*,

punktid 21 ja 22; 29. novembri 2007. aasta kohtuotsused komisjon *vs.* Austria, punktid 36 ja 42; komisjon *vs.* Saksamaa, punktid 38 ja 44, ning kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punktid 36 ja 41), sunniõiguse (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, punkt 37) või sunnimeetmete kohaldamise õiguse teostamist (vt selle kohta 30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-47/02: Anker jt, EKL 2003, lk I-10447, punkt 61, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Portugal, punkt 44).

- 77 Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades tuleb kontrollida, kas notarite tegevus Prantsuse õiguskorras on seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel.
- 78 Selleks tuleb võtta arvesse kõnealuse ameti esindajate tegevuste olemust (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Thijssen, punkt 9).
- 79 Prantsuse Vabariik ja komisjon on ühel meelel selles, et notarite peamine tegevus Prantsuse õiguskorras seisneb seaduses ettenähtud vormis ametlike dokumentide koostamises. Selleks peab notar eelkõige kontrollima, et täidetud on kõik dokumendi koostamiseks seaduses ettenähtud tingimused. Ametlikul dokumendil on ka tõendusjõud ja see dokument on täitmisele pööratav.
- 80 Sellega seoses tuleb esiteks rõhutada, et Prantsuse õigusnormide kohaselt on tõestamise esemeks dokumendid või kokkulepped, millele pooled on vabatahtlikult alla kirjutanud. Pooled otsustavad nimelt seadusega sätestatud piirides ise oma õiguste ja kohustuste ulatuse üle ning valivad enda äranägemisel neile siduvaks saavad tingimused, kui nad esitavad dokumendi või kokkuleppe notarile tõestamiseks. Notari sekkumine eeldab seega poolte varasema nõusoleku või tahteavalduste ühtelangevuse olemasolu.

- 81 Notar ei saa ka tema poolt tõestatavat kokkulepet ühepoolset muuta, kui pooled ei ole andnud selleks eelnevalt oma nõusolekut.
- 82 Notarite tõestamistegevus ei ole sellisena seotud otsese ja eriomase osalemisega avaliku võimu teostamisel EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses.
- 83 Asjaolu, et teatavate dokumentide või kokkulepete suhtes on ette nähtud nende tõestamise kohustus, sest vastasel juhul oleksid need tühised, ei saa seada seda järeldest kahtluse alla. Nimelt on tavaline see, et erinevate dokumentide kehtivuse suhtes on siseriiklikes õiguskordades neis ette nähtud tingimustel sätestatud vorminõuded või ka kohustuslikud menetlusnõuded nende kehtivaks muutmiseks. See asjaolu ei ole seega piisav, et toetada Prantsuse Vabariigi esitatud seisukohta.
- 84 Notarite kohustus kontrollida enne dokumendi või kokkuleppe tõestamist, et täidetud oleksid kõik selle dokumendi koostamiseks või kokkuleppe sõlmimiseks seaduses ette nähtud tingimused, ning kohustus keelduda puuduste korral tõestamisest ei saa samuti kummutada eeltoodud järeldest.
- 85 Tõsi on küll see, nagu rõhutab Prantsuse Vabariik, et notar teostab seda kontrolli üldise huvi eesmärgil, milleks on eraõiguslike isikute toimingute õiguspärasuse ja õiguskindluse tagamine. Sellegipoolest ei saa üksnes niisuguse eesmärgi järgimine õigustada seda, et selleks vajalikud õigused on antud üksnes asjaomase liikmesriigi kodanikest notaritele.

- 86 Asjaolust, et tegevusel on üldise huvi eesmärk, ei piisa iseenesest selleks, et konkreetset tegevust saaks pidada otseselt ja eriomaselt seotuks avaliku võimu teostamisega. Teatavasti kaasneb siseriiklikes õiguskordades erinevate reguleeritud kutsealade tegevustega sageli nende tegevustega tegelevatele isikutele kohustus sellist eesmärki järgida, ilma et need tegevused oleksid siiski seotud avaliku võimu teostamisega.
- 87 Asjaolu, et notari tegevus järgib üldist eesmärki, milleks on eelkõige eraõiguslike isikute toimingute õiguspärasuse ja õiguskindluse tagamine, kujutab endast siiski ülekaalukat üldist huvi, millega võib õigustada võimalikke EÜ artikli 43 piiranguid, mis tulenevad notari tegevuse eripärast nagu piirangud, mis tulenevad neile kohaldatavast ametisse nimetamise menetlusest, nende arvu ja tööpiirkonna piiritlemine või ka nende tasustamise kord, nende sõltumatus, ametite ühitamatus ja notariameti eluaegsus, tingimusel et need piirangud on nimetatud eesmärkide saavutamiseks sobivad ja vajalikud.
- 88 Samuti on tõsi see, et sõltumata poolte tahtest peab notar keelduma õigusaktides sätestatud nõuetele mittevastava dokumendi või kokkuleppe tõestamisest. Sellest hoolimata on pooltel pärast niisugust keeldumist vabadus kas tuvastatud õigusvastasus kõrvaldada, asjaomase dokumendi või kokkuleppe tingimusi muuta või selle dokumendi koostamisest või kokkuleppe sõlmimisest loobuda.
- 89 Peale selle ei saa notari juriidilist nõustamist ja abistamist nimetatud dokumentide või kokkulepete tõestamisel pidada seotuks avaliku võimu teostamisega, ka mitte juhul, kui notar on seaduse alusel selliseks nõustamiseks või abi andmiseks kohustatud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Reyners, punkt 52).

- 90 Mis puudutab notariaalakti tõendusjõudu ja täitmisele pööratavust, siis on notariaalaktidel nende omaduste tõttu kahtlemata olulised õiguslikud tagajärjed. Asjaolust, et konkreetne tegevus sisaldab endas selliste tagajärgedega dokumentide koostamist, ei piisa siiski selleks, et seda tegevust saaks pidada otseselt ja eriomaselt seotuks avaliku õiguse teostamisega EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses.
- 91 Tõepoolest tuleb eelkõige seoses notariaalakti tõendusjõuga täpsustada, et see on osa asjaomases õiguskorras seadusega sätestatud tõendamiskorrast. Tsiviilseadustiku artikkel 1319, mis määrab kindlaks ametliku dokumendi tõendusjõu, asub nimetatud seadustiku VI peatükis „Kohustuste ja maksmise tõendamine”. Konkreetsele dokumendile seadusega antud tõendusjõud ei mõjuta seega vahetult küsimust, kas selle dokumendi koostamises seisnev tegevus on sellisena otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega, nagu seda nõuab kohtupraktika (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Thijssen, punkt 8, ja komisjon vs. Hispaania, punkt 35).
- 92 Peale selle on tsiviilseadustiku artikli 1322 kohaselt „omakäeliselt allkirjastatud dokumendil, mida tunnustab sellega kohustatud isik või mida peetakse kehtivaks seaduse alusel, sellele alla kirjutanud isikute ja nende pärijate ja õigusjärglaste vahel sama tõendusjõud kui ametlikul dokumendil”.
- 93 Mis puudutab ametliku dokumendi täitmisele pööratavust, siis tuleb märkida, nagu väidab ka Prantsuse Vabariik, et see võimaldab ilma kohtu eelneva sekkumiseta täita selles dokumendis sisalduvat kohustust.
- 94 Ametliku dokumendi täitmisele pööratavust ei saa siiski mõista nii, et see annab notarile pädevuse, mis on otseselt ja eriomaselt seotud avaliku võimu teostamisega. Tõepoolest, kuigi notari poolt ametlikule dokumendile täitmismärke lisamisega

muutub nimetatud dokument täitmisele pööratavaks, põhineb see siiski poolte tahtel koostada dokument või sõlmida kokkulepe pärast seda, kui notar on kontrollinud selle seadusele vastavust, ning anda sellele dokumendile nimetatud täidetavus.

- 95 Seega ei ole käesoleva kohtuotsuse punktides 90–94 kirjeldatud õiguslike tagajärgedega ametlike dokumentide koostamine seotud otseselt ja eriomaselt avaliku võimu teostamisega EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses.
- 96 Mis puudutab teiseks notarile pandud maksu kogumise kohustust, siis ei saa seda isenesest pidada otseselt ja eriomaselt seotuks avaliku võimu teostamisega. Selle kohta tuleb täpsustada, et seda kogumist viib notar läbi võlgniku arvel, mille järel ta edastab vastavad summad pädevale riigiasutusele, mistõttu ei erine see põhimõtteliselt käibemaksu kogumisest.
- 97 Kolmandaks, seoses selliste tehingutega nagu kinge, abieluvaraleping, hüpoteegi seadmine, tulevikus valmiva kinnisvara müügileping ja üleantav põllumajanduslik rendileping, mis peavad selleks, et need oleksid kehtivad, olema notariaalselt tõestatud, tuleb arvesse võtta käesoleva kohtuotsuse punktides 80–95 viidatud kaalutlusi.
- 98 Mis puudutab neljandaks notarite erilist seisundit Prantsuse õiguskorras, siis piisab meenutamisest, nagu nähtub ka käesoleva kohtuotsuse punktides 75 ja 78, et asjaolu, kas need tegevused kuuluvad EÜ artikli 45 esimeses lõigus ette nähtud erandi alla, tuleb kontrollida asjaomaste tegevuste endi olemust arvesse võttes, mitte seda seisundit kui sellist silmas pidades.

- 99 Sellega seoses tuleb siiski teha kaks täpsustust. Esiteks on selge, et kui välja arvata kohtu poolt notari määramise juhud, siis on poolel käesoleva kohtuotsuse punktis 8 nimetatud siseriikliku notarite eeskirja artikli 4 kohaselt õigus notarit vabalt valida. Kuigi on õige, et osa notarite tasudest on kindlaks määratud seadusega, võib erinevate notarite osutatavate teenuste kvaliteet siiski varieeruda sõltuvalt eelkõige asjaomaste isikute kutseoskustest. Sellest järeldub, et vastava territoriaalse pädevuse piires peavad notarid oma ametit, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 18, konkurentsitingimustes, mis ei ole iseloomulik avaliku võimu teostamisele.
- 100 Teiseks tuleb märkida, nagu väidab ka komisjon, ilma et Prantsuse Vabariik oleks talle selles osas vastu vaieldud, et notarid vastutavad otseselt ja isiklikult oma klientide ees kahju eest, mis on tekkinud notari ülesannete täitmisel toimendanud rikkumise tulemusel.
- 101 Peale selle tuleb märkida, et Prantsuse Vabariigi argument, mis on tuletatud liidu teatavatest õigusaktidest, ei ole ka veenev. Seoses käesoleva kohtuotsuse punktis 46 nimetatud õigusaktidega tuleb täpsustada, et asjaolu, et seadusandja otsustas jätta konkreetse õigusakti kohaldamisalast välja notari tegevuse, ei tähenda, et see tegevus kuulub tingimata EÜ artikli 45 esimeses lõigus sätestatud erandi alla. Eeskätt direktiivi 2005/36 osas tuleneb selle direktiivi põhjenduse 41 sõnastusest, mille kohaselt see „ei piira [...] [EÜ] artikli 45 rakendamist eelkõige notarite suhtes”, et liidu seadusandja ei võtnud nimelt seisukohta EÜ artikli 45 esimese lõigu kohaldatavuse kohta notari kutseala suhtes.
- 102 Argument, mis tugineb käesoleva kohtuotsuse punktides 47 ja 48 nimetatud liidu õigusaktidele, ei ole samuti asjakohane. Käesoleva kohtuotsuse punktis 47 nimetatud määrused puudutavad nende ametlike dokumentide tunnustamist ja täitmist, mis on liikmesriigis vastu võetud ja täitmisele pööratavad, ning need ei mõjuta järelikult EÜ

artikli 45 esimese lõigu tõlgendamist. Samale järeldusele tuleb jõuda käesoleva kohtuotsuse punktis 48 nimetatud liidu õigusaktide osas, kuna need piirduvad sellega, nagu väidab õigesti ka komisjon, et annavad notaritele ja ka teistele riigi nimetatud pädevatele asutustele ülesande kinnitada äriühingute asukoha muutmisele, asutamisele ja ühinemisele eelnevate teatavate toimingute tegemist ning formaalsuste täitmist.

- ¹⁰³ Mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktis 49 nimetatud 1994. aasta ja 2006. aasta resolutsioone, siis tuleb rõhutada, et neil puuduvad õiguslikud tagajärjed, kuna selles resolutsioonid ei ole oma olemuselt siduvad aktid. Peale selle, kuigi neis on viidatud, et notari kutseala kuulub EÜ artikli 45 kohaldamisalasse, väljendas parlament nendest resolutsioonidest esimeses sõnaselgelt soovi, et tuleb võtta meetmed kaotamiseks notariametis tegutsema asumise eeldusena ära kodakondsustingimus; seda seisukohta kinnitati kaudself uuesti 2006. aasta resolutsioonis.

- ¹⁰⁴ Seoses argumendiga, mille Prantsuse Vabariik tuletab eespool viidatud kohtuotsusest *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, tuleb täpsustada, et selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasi puudutas EÜ artikli 39 lõike 4, mitte EÜ artikli 45 esimese lõigu tõlgendamist. Peale selle tuleneb nimetatud kohtuotsuse punktist 42, et kui Euroopa Kohus leidis, et kaptenite ja vanemtüürimeeste ülesanded kujutavad endast osalemist avaliku võimu volituste teostamises, siis pidas kohus silmas nende ülesandeid kogumis. Euroopa Kohus ei analüüsinud seega kaptenitele ja vanemtüürimeestele ainult notariaalküsimustes antud pädevust, nagu testamentide vastuvõtmine, nende säilitamine ja edasiandmine, eraldiseisvalt nende muust pädevusest, nagu eelkõige neile antud sunni- ja sanktsioonimeetmete kohaldamise õigus.

- 105 Seoses eespool viidatud kohtuotsusega Unibank, millele viitab ka Prantsuse Vabariik, tuleb konstateerida, et selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas ei käsitletud EÜ artikli 45 esimese lõigu tõlgendamist. Lisaks leidis Euroopa Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 15, et selleks et dokumenti saaks kvalifitseerida ametliku dokumendina 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32) artikli 50 tähenduses, on vajalik kas avaliku võimu kandja või päritoluriigi mõne muu volitatud institutsiooni sekkumine.
- 106 Neil asjaoludel tuleb konstateerida, et notari tegevused, nii nagu need on praegu määratletud Prantsuse õiguskorras, ei ole seotud avaliku võimu teostamisega EÜ artikli 45 esimese lõigu tähenduses.
- 107 Seega tuleb järeldada, et Prantsuse õigusnormides notariametis tegutsemiseks ette nähtud kodakondsustingimus kujutab endast EÜ artiklis 43 keelatud diskrimineerimist kodakondsuse alusel.
- 108 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb järeldada, et komisjoni hagi on põhjendatud.
- 109 Seega tuleb konstateerida, et kuna Prantsuse Vabariik kehtestas notariametis tegutsemiseks kodakondsustingimuse, siis on Prantsuse Vabariik rikkunud EÜ artiklist 43 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

- ¹¹⁰ Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Prantsuse Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud mõista välja Prantsuse Vabariigilt.
- ¹¹¹ Kodukorra artikli 69 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud. Järelikult kannavad Bulgaaria Vabariik, Tšehhi Vabariik, Läti Vabariik, Leedu Vabariik, Ungari Vabariik, Rumeenia, Slovaki Vabariik ja Ühendkuningriik oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. Kuna Prantsuse Vabariik kehtestas notariametis tegutsemiseks kodakondsustingimuse, siis on Prantsuse Vabariik rikkunud EÜ artiklist 43 tulenevaid kohustusi.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.**
- 3. Jätta Bulgaaria Vabariigi, Tšehhi Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Rumeenia, Slovaki Vabariigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad